

EL CAMÍ

ANY I
NÚM. 1

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Mallorca, 170, 2.da, 1.ª : BARCELONA

GENER
DE 1918

EL NOSTRE PÚBLIC

Es presenta una revista nova a un públic que té ja sa característica ben definida. I demés és una característica que ens plau i que la voldríem ben accentuada, nostra. Un públic que acobla un doble daler de novetat picantona i de perfecció matemàtica. Un públic que li cal ben saber on va, i a cada pas nou, a cada graó que puja, gira desseguida l'esguard endarrera: li cal també saber quin camí va fent. Un públic al qual, no tant els homes d'acció, com els ideòlegs el fascinen: l'especulació ideològica té en ell una eficàcia decisiva. Privat el públic, català de ideologia, després de una desorientació que dura una estona, se us tanca a sa casa.

A l'inrevés, el públic castellà té sempre un poc de desgana ideològica, però ama follament l'acció. S'ha volgut extraure del Don Quixot una lliçó de vida; el pensament de Don Quixot és mediocre, tret literalment de llibres mediocres o de refranys del poble; la lliçó de vida s'ha trobat en l'acció. Quan es comenta, no el Cervantes, sinó èticament Don Quixot, cal reseguir-ne la vida com feu don Miquel de Unamuno. Don Quixot navegant és l'espanyol que descobreix l'Amèrica. Don Quixot pintor és Francisco Goya. Don Quixot novel·lador és el mateix Miquel de Cervantes.

L'esperit d'aventura és el màxim esperit d'acció. I els castellans, públic i artistes, duen a les venes l'esperit d'aventura. «En España—diu Angel Ganivet—no hay términos medios. Los artistas pequeños como los grandes van a ver lo que sale, y cuando empiezan a trabajar no suelen tener más que una idea vaga de la obra que van a crear y una confianza absoluta en sus esfuerzos propios, en su genialidad cuando no confían «en Dios y en la Reina de los cielos», como dicen los romances que cantan los ciegos en las plazuelas.» Confiança en sí mateix, en el Cel, tot són mitjans per avençar, tot serveix l'esperit d'acció. Així es perd la temor de fallir, esvaïda tota vacil·lació. «Siempre que un español de buena estirpe—continua Ganivet—coge la pluma o el pincel

u otro instrumento de trabajo artístico, se puede pensar sin temor de equivocarse, que aquel hombre está igualmente dispuesto para crear una obra maestra o para dar vida a algún estúpido mamarracho.»

Nosaltres som com el nostre públic i volem ser-ho més i més, puix ens sembla una obligació d'accentuar mentre es purifiquin les característiques nacionals pròpies.

La nostra manera de ser, doncs, ens aparta de la genialitat individual i ens porta a col·laborar a l'obra col·lectiva. ¿Què vol dir que el nostre treball dugui poca empenta i que tal volta sigui breu? Perquè un manobrer no sigui sinó un manobre, i encara que mori, s'atura perxò una construcció o sa labor esdevé inútil?

Nosaltres, doncs, donem, en política, la nostra adhesió a la labor de la «Joventut Nacionalista», a la escola de la Lliga; en literatura veureu coses nostres en diverses publicacions. En tot som només uns continuadors, duem una pedra més, un esforç més, una nova adhesió a l'obra col·lectiva que, després de segles d'inacció, s'han empresa els catalans de construir la nova pàtria.

L'ANY I L'INICI

La concreció entusiasta d'una joventut, cristallitzada en esforç d'ideal, és una bella cosa. I una obra d'art la plasmació perfecta d'un moment integralment artístic, en una vida de vint anys. Així, serà immortal aquell pur marbre del Discòbol, ja que l'instant que el jove atleta llença el disc al lluny, amb equilibri unànim de totes les activitats cap a una sola fi, té l'especial bellesa, distinta de la força, distinta de la bellesa de la gràcia, integrada, però, de la força i la gràcia, que és, en definitiva, la bellesa de l'Art.

Ara nosaltres fem una Revista. No amb esperit autoritari que no escau als pocs anys: amb esperit respectuós i humil, amb esperit ingenu i clar, que parli d'inquietuds com la pupil·la blava meravellada de l'infant que medita.

I heusaquí que una coincidència

singular ens plau en l'hora de l'inici: comença l'any i una subtil bellesa alada s'ajunta a l'esperança de la vida nova. El néixer i créixer acompassadament amb l'any, el posar una fita d'actuació constant marcant el pas dels mesos, genera un ritme misteriós i una fina emoció, que, completant-se, s'altifiquen i només acompanyen la mà que —en gran escala o en petita— crea.

D'ingenuïtat i de potència ha d'integrar-se el nostre geste, formidable per l'alta empresa de l'entusiasme i tímid de la feblesa dels pocs anys. I del contrast de fortitud i d'ingenuïtat en pervindrà la posició escaienta.

Amb l'esforç rítmic del Discòbol —el cos en tensió, l'esperit propici als heroïsmes— davant d'aquells qui vulguin ser-ne espectadors, avui llencem el disc. Podrem romandre obscurament damunt l'are-

na silenciosa, en l'espai buid i silenciós. Podrem ser víctimes, en la nostra suau trajectòria, de poc dissimulades actituds.

Sigui el que sigui... tant se val!
Comença l'any.
Llencem el disc...

M. G. d'A.

La Biblioteca "Foment de Pietat Catalana"

És certament una cosa confortant meditar una mica sobre l'estat actual de la nostra posició nacionalista i considerar la perspectiva general de l'obra constructiva que, en tots els ordres, va fent el seu camí d'una manera segura, envers l'assoliment de la perfecció i la personalitat vigorosa que tots volem per la nostra terra.

És veritat que encara ens resta molt per fer, però també és veritat que ja hem fet una part de l'obra; i mirant ço que anem deixant afermat, afermarem el nostre cor per a la construcció futura i enfortirem el nostre braç per a la tasca de cada dia, amb l'optimisme, amb l'eficàcia i amb l'incansable continuïtat. Si fóssim torbats per alguna defallença, ens nodriria l'esperit la memòria de nostres Majors, vivent entre nosaltres, vivent en la feina de cada instant i menadora de tots els nostres passos.

Fent un balanç de les institucions i les coses de Catalunya, ens pervé una impressió de plenitud en mig de l'obra que va realitzant-se, una impressió d'armonia en el progrés integral d'una nació mancada encara de la sobirania política, però que ha sabut afirmar virilment la seva personalitat, viva en la consciència dels seus fills, passant de les turbulències i les estridències del Romanticisme a la serena i

constant actuació d'avui, que ha de tornar-la novament rica i plena.

Les clarors que anuncien aquesta definitiva plenitud ja són més enllà de l'aurora.

L'activitat en tots els ordres és palesa a cada instant. Coincideix la creació d'una Escola d'Electricitat aplicada amb la publicació del llibre d'un pur poeta; s'esdevenen a l'hora els èxits polítics i les més subtils manifestacions del nostre esperit; una publicació científica catalana serà donada a la llum al mateix temps que un llibre de Shakespeare traduït al català; la inauguració d'una biblioteca popular coincidirà, per exemple, amb la Festa del Ritme i de la Dança.

* * *

La castellanització soferta per la nostra pàtria, invadida també, especialment en les ciutats, els actes de pietat col·lectiva i àdhuc la oració individual.

Molts catalans s'adreçaven a Déu usant d'una llengua emmanllevada, i encara avui persisteix en molts llocs aquesta contradicció evident de l'esperit que dicta en llengua materna i del llavi que parla un idioma foraster.

El Dr. Torras i Bages que havia predicat amb tant de zel i amb tant d'assenyades raons en contra d'aquest costum, demostrant saviament les seves funestes conseqüèn-

cies, parlant de la relació que existeix entre el verb mental i el verb exterior en la creació, retreu una imatge molt senzilla i diàfana, que no ens podem estar de transcriure. Diu: «La oració cristiana és més del cor que de la boca, és un moviment de l'esperit, una operació de l'ànima, per lo qual son vestit, això és, la manifestació d'ella, deu ésser lo més lleuger possible, perquè no impideixi cap de sos moviments naturals ni destorbi ses hermoses formes. La oració en llengua estrangera, doncs, serà sempre freda...»

Avui ja és hora de que els Col·legis de Religiosos obrin els ulls i ensenyin als infants a pregar en llengua materna; ja és hora de que no continuïn explicant el Catecisme en idioma foraster.

Per altra banda, el ressorgiment nacional de les terres de parla catalana exigeix que en les grans ciutats com en els llogarets humils s'expliqui la paraula de Déu en la llengua del poble, d'acord amb les disposicions del Concili tridentí i dels Concilis provincials de Tarragona. Se n'obtindrà més fruit i la gràcia del Senyor serà escampada amb més forta eficàcia.

Com a conseqüència d'aquella castellanització a que ens referim, eren raríssimes les obres de pietat que s'editaven en català. Els devocionaris, els llibres de pràctiques devotes escrits en llengua castellana s'escampaven per la nostra pàtria.

Però si, rítmicament, en les altres manifestacions de l'esperit una harmoniosa afirmació de la nostra

personalitat es dibuixava, en la pietat, en la manifestació religiosa no podia mancar de deixar-hi la seva empremta el desvetllament integral de Catalunya. La necessària reacció s'operà també contra la invasió forastera. D'aquesta reacció en va néixer la Biblioteca anomenada «Foment de la Pietat Catalana», l'obra de la qual no és encara tan coneguda dels catalans com deuria ésser-ho. Avui ens proposem parlar una mica d'aquesta obra que mereix l'amor i la protecció de tots els catòlics de Catalunya.

* * *

Una virtut profundament cristiana és el medi únic amb que compta per al seu sosteniment: la caritat. La Biblioteca viu i viurà solament d'almoines i no perseguirà mai cap fi lucratiu.

Com es llegeix en el seu Reglament, jamai publicarà cap obra que no posseeixi les dues condicions essencials que es desprenen del seu nom: «això és, la de piadosa en el sentit més ampli de la paraula i la d'ésser en llengua catalana».

Aquestes declaracions primordials ja assenyalen una actitud ben definida, a la que sempre ha estat fidel el «Foment de Pietat Catalana».

Demés, una lloable norma de bon gust presideix totes les seves publicacions. El «Foment» vol que «la sola correcció externa amb que sien presentades, les faci escaient al lector i li moguin la simpatia i l'atractiu a llegir-les».

Amb una actuació de cinc anys escassos, portà publicats 60 llibres

folletons, además de les «Narracions bíbliques» del P. Trullàs, les «Rondalles del Vallespir» de Mossèn E. Caseponce, nombrosos llibrets destinats a la gran propaganda popular, col·leccions de fulles il·lustrades, cartells, estampes i música religiosa.

Tot ço que pugui contribuir a fomentar la pietat del nostre poble trobarà cabuda en les publicacions de la Biblioteca: propagació del Sant Evangeli, Ascètica, Litúrgia, Catecisme, Història Eclesiàstica, Mística, Art religiós, Hagiografia, Apologètica...

Entre els nombrosos autors, veiem en el catàleg del «Foment de Pietat» el gran Patriarca de la nostra terra, Dr. Torras; l'incansable i assenyat escriptor, d'una filiació ben fonament catalana, D. Jaume Raventós; Mossèn Eudald Serra, qui ha sabut fer una encertada reintegració de les antigues oracions populars en els seus llibres del noi i de la noia cristiana; el fervorós folk-lorista D. Valeri Serra i Boldú, que suara ens regalava amb el preciós «Llibre popular del Rosari»; el profunde apologista P. Ignasi Casanovas; el pur mallorquí Dr. Costa i Llobera, i altres.

Hi veiem també traduccions de obres de Sant Lleonard de Porto-Maurizio, de Sant Alfons M.ª de Ligor i del Rvnt. J. Frasinetti, sortides de la mà experta de Mossèn Llorenç Riber. En Josep Carner hi traduí les substancioses «Meditacions de la Sagrada Passió de Nostre Senyor Jesucrist», del Cardenal Wiseman.

Una altre de les activitats edito-

rials de la Biblioteca són les publicacions periòdiques: quatre calendaris, una anual «Agenda del cristià» i tres revistes, «Bon Seny», «El Misatger del Sagrat Cor de Jesús» i «La Veu de l'Angel de la Guarda».

* * *

La ràpida visió de l'obra orgànica de la Biblioteca «Foment de Pietat Catalana» ens dona una impressió de mètode i d'eficàcia. És evidentment una organització llargament elaborada, que va desenrotllant el seu programa amb un optimisme cristià que altifica la tasca i enforteix els treballadors.

Amb l'aplicació constant de les almoines, la pobresa evangèlica devé substància d'aquesta organització, que es converteix en distribuïdora de les generalitats, en veritable escampadora d'un nodriment espiritual que és fermança d'una pietat sòlida i sincera.

* * *

Amb el «Foment de Pietat Catalana» els llibres religiosos, trencant el mal costum que ja esdevenia massa durador, són publicats en llengua nostrada, afegint-se als corrents actuals que menen la vida de Catalunya.

L'aportació d'una literatura pia-dosa contemporània era una cosa necessària per a la total harmonia de la nostra afirmació nacional. Sense ella hauria estat incompleta la representació en el món de les lletres de la fesomia espiritual del nostre poble. I aquesta aportació és una prova més de la relativa plenitud que esmentàvem al principi.

Mercès a aquesta plenitud, els estrangers que avui estudien, enc

que no sigui molt profundament, el problema nacional de Catalunya, ja no podran donar-hi una interpretació pintoresca de turista superficial, ni una interpretació equivocada, com la del llibre de Georges Normandy, per exemple.

MARIA MANENT.

Meditacions sobre la dolor

Ànima que has viscut la dolor: ara veuràs el món d'una faiso novella. Ara veuràs el *veritable* món. Tan mateix és ben fals tot ço que hom endavina a través de la joia i del fàcil lliscar dels dies! Cal una força que ens tregui d'aquella meravellada admiració. Cal una força que ens dugui a les mateixes entranyes de l'existència, per copsar-ne el secret. Aquesta força jo diria que és la dolor.

Jo no m'atreviria pas a dir que l'amor és una ficció, com tantes vegades s'ha repetit. L'amor és la més grossa realitat subjectiva. Però per ço com *acapara* tota la potencialitat afectiva del jo, ens priva d'apreciar l'altra realitat, la objectiva. L'estat amorós ve a ésser una lluita de dues realitats, en la qual lluita venç la interior, ofegant les veus disperses que ens arriben de fora, a l'atzar.

Però, tota amor ha d'ésser precisament passió? Sembla que no, de moment. Mes remarquem que la tranquil·la efusió envers alguna persona, no comporta el sentit ocult de *lligam* inconscient, que és la base de l'amor. Parlem sovint

Escrivies les notes precedents, llegim en el nombre de *La Revista*, corresponent al 16 Desembre de 1917, un article parlant de l'obra del «Foment de Pietat Catalana», i ens felicitem d'aquesta coincidència, desitjant que altres publicacions de Catalunya vulguin també divulgar el coneixement de la lloable Biblioteca.

d'una *amor serena*, sense adonar-nos que aquesta frase significa una de les dues coses següents: o bé l'agotament, pel tedi, de la passió amorosa, o bé que la sensibilitat nostra ha resolt no inquietar-se cercant el motiu del lligam esmentat. I en cap dels dos casos no som arribats a la visió pura del món exterior.

Com serà possible, doncs, posseir la realitat, ço és, el secret de la vida? Ja ho he dit més amunt: per la dolor. Cal entendre-la bé aquesta paraula, que jo judico la més enigmàtica, la més difícil de totes les expressions humanes. Sentir dolor vol dir sentir el misteri de l'eternitat, sentir a l'entorn nostre un buid sobtat i profund dins el qual l'ànima se'ns empetiteix i al mateix temps s'altifica.

No tothom pot sentir, o millor, *compendre* la dolor. Jo crec que per a copsar-ne tota l'amplitud, per a trobar-hi la sabor humana i divina que l'eleva a la categoria suprema, hom ha de posseir una ànima subtil. Fixeu-vos en què no dic: ànima complicada; dic en canvi: ànima subtil. Perquè un espe-

rit treballat d'una multitud d'idees, d'impressions i de coneixements, pot no ésser subtil.

Poso aquesta condició prèvia, i perxò menyspreo igualment la nul·litat de sentiment davant la fatalitat i la clamor de revolta momentània sense meditació, sense concentració.

No hem d'ajupir-nos, però, enfront de ço que apel·lem *Destí*. No hem d'anular-nos ni empetitir-nos davant «el conjunt coordinat d'aqueixes lleis immutables de la natura que governen eternalment els nostres actes, dels quals elles són els reguladors impassibles», com vol Henry Bataille. Crec ferventment que la *intenció* precedeix, al *fet*, que la nostra actitud pot tòrcer la via signada pel destí. És a dir: em decanto més vers la doctrina de Didac Ruiz, en aquest punt.

La dolor, per ço com ens advé sobtadament i se'ns enduú l'ànima, és una deïu abundosa de literatura.

Els romàntics no sentien dolor. Ja remarcava el nostre Farràn i Mayoral que el romàntic és un ésser mancat de sensibilitat.

Dins el concepte pur de la poesia, per cenyir-me a un cas concret, la dolor porta de vegades a l'estridència—Baudelaire—, però també sovint a la serenitat—Alcover, entre nosaltres.—Veus aquí com arribem a la *serenitat*.

La dolor ens duu aiximateix a la *bondat*, car en la dolor és quan pot mesurar-se millor la conducta humana. La *bondat*, indubtablement, és subjectiva, però sols amb la plenitud de convenciment pot establir-la cadascú.

Així, jo *sé*—no penso: *sé*—que soc més *bo* que la majoria de les dones, però *sé* també que hi ha dones encara més bones que jo, en el sentit suau esmentat.

Ànima que has viscut la dolor: vola ara pel món, que no et serà ja tan estrany. Puix et fou mostrada tota la teva riquesa interior, recrea't ara en l'averiguació del que hi hagi fora de tu. Passa un esguard escrutador per damunt de cada cosa i forja't tu mateixa la vida plena, la vida segura que és fermança d'immortalitat.

JOAN CAPDEVILA ROVIRA.

XENIA

I

Xenia. Davant el nostre títol jo ja veig al senyor Euripi Cunf rient per sota el nas. —Aquests xicots dissimulen amb una errada d'impremta la seva complicitat en el plagi dels Glossaris. El senyor Cunf té una percepció extremada en demostrar la seva ignorància.

II

No judiqueu la bondat d'El CAMÍ fiant-vos de la seva valor en cèntims. Si se'n cobren quinze per número, és sols per a ajudar a cobrir despeses. Altrament les idees no tenen taula en el mercat.

Gran cosa seria, que segons la seva solidesa, un hipotètic jurat, espiritualment just, les hi assignés un preu. Aleshores en cas de considerar sempre el literat com un *modus vivendi* la seva actuació, s'hauria lograt d'una vegada la enyorada depuració.

III

Avui el positivisme s'ha imposat fins en les classes més altes. I es tassen a tant la quartel·la els articles i demà veurem cotitzar-se els sonets de tres pessetes per amunt (a ral el vers i dos versos de regal).

I qui sent el mal a la vora, cura d'alliberar-se'n i la migranya ocasionada per un llarg treball cerebral té per enemic formidable un senzill «cachet» d'antipirina.

IV

Quan estudiàvem (?) literatura al col·legi, un senyor molt gras ens

deia que el geni era el que sàvia sostreure's a les influències del mitjà ambient.

Partint d'aquesta definició figureu-vos un poeta corredor de farines. La seva obra hauria d'ésser flonja i blanca, fina i inofensiva.

Doncs el poeta nostre és fort i virolat, granellut i incendiari. I usa el mot *sequència* perquè fa bonic i quan recita sembla que s'escolti.

Indubtablement el poeta farinaire pertany a la escola dels genis no compresos.

V

Pot haver-se estudiat molt d'una cosa i amb tot haver perdut el temps en ella.

Això ens fa pensar en aquell Doctor en Lletres que parlava dels grans comentadors del *Quixot*, a la manera Clemencin, i ignorava completament que en aquest món hi hagués un Ivan Turguenef.

VI

Servarem d'Aureli Ribalta en la seva estada a Barcelona un record i una lliçó: record perquè aquella frase és inesborrable, dita per ell amb tanta vitalitat; lliçó per a nosaltres que un dia organitzem un àpet en honor d'un mestre qualsevol.

Aquella frase era: «Jo no em cansaré mai de trobar blasmable la memòria dels meus mestres, pel temps que m'han fet perdre amb la rutina del mètode i pels vicis d'intel·ligència que em feren contraure».

VII

L'altre dia aquell poeta farinaire causà al lector amic de tota iniciació sobtada una sorpresa impen-sada. En llegir el seu article, un bon seguit de paraules estrangeres, principalment franceses, omplien

les seves columnes. Era que des-crivia unes escenes de *Camerino* i els tals vocables no eren sinó una catalogada enumeració de diver-ses professors de manicura i va-riades marques de *polvos* i roba interior.

Dietari del mar de Barcelona, al Desembre

I El màxim encant de les coses pletòriques de vida és a l'hora de la pau solemnia i repòs de la vida d'elles. Aixís, el port a la nit i a les festes dels treballadors. Per tal de concretar-lo, cal que s'apaibagui el vibrar de l'aire i el trontoll que portem a dins. Perquè el remolí del llarg traüt se'ns emporta.

La nit és hora propícia. Ara, la suau remor—l'escola—de la ciutat, és una formidable delícia.

I par que la remor, per art d'en-cantament, mou l'aigua negra, brillant, del basalt del moll. Un alegre picar de les ones minúscules a les pedres del mur—un tel prim d'ai-gua puja, golut, el primer esgraó.

A la fondària, dansant grotesca-ment disperses, totes les coses que es projecten damunt d'ella: el forn de la lluna, els núvols, els estels, els magatzems i els pals i cordes dels bergantins. I la nostra faç, també. Un mal espill, aquesta ai-gua, altrament. Tot bull, en kalei-doscòpica diversitat.

Aixís deu ésser la mort.

Les noses d'aquesta nit, encara: el repiqueteig monòton dels mar-tells sobre unes planxes rojes i un ruixim de foc; el trepidar fervorós dels carbons d'un arc voltaic mo-
rent.

II El port de Barcelona, no ens deixa veure el mar de Barcelona. Com la dita de la vella Germània: els arbres del bosc no ens deixen veure el bosc.

Cal vindicar als bergatins, per tant.

Els bergantins carronys—fa la gent que sap el mar del port.

I els bergantins són daines. Jo els he vist allargats—els flocs, còr-sers—vinguent a veure terra, amb el vent de llevant. Tots plens de sol, amb un rajai d'escuma lluenta a prora.

Enquadrats en els camins d'ones blanques i verdes, puríssimament retallats sobre el cel, vénen age-gantant-se, elegants i gentils. Hom diria que van carregats de conten-tament.

Passen, deixant a l'aire un somi-queig agut de màstils i veles.

III Tot el mar ample i la forta odor de mar, com la d'un vell vi generós.

I boira. Una terenyina de fang blavenca. Les veles, un manyoc de fum més gras—aranyes de la te-renyina.

Es pot veure eixir la boira, ini-ciar-se les ones, nàixer gabines.
¡Tot del mar! ¡Quina delícia!

Les gabines, cerclegen rotllos purs, tocant l'aigua amb un esquerdiç del bec. Passen bronzentes, en gran batibull d'ales, xisclant. Deuen aclucar els ulls, voluptuoses, quan el plumall estarrufat deixa entrar fins a l'escalfor de la carn l'aire viu.

IV Diguem la força del mar.

Aquestes ones blanques, verdes i blaves que lluem, van llimant la nostra ànima, la domenyen i xuclen, l'espurguen de personalitat. D'aquí en pervé això: l'única actitud de l'home davant del mar ha d'ésser necessàriament contemplativa. Força, atracció del mar. El mar és dins d'hom i hom dins del mar.

El mar innumerable, vari, agota la nostra fantasia, a petit pic. El mar idèntic, llis, monòton, ens esperona i ens omple d'inquietut.

Desseguida, àvidament, volem copsar-lo, cerquem el mot just i compresiu del mar i tantost pensem haver-lo hagut... ens fuig amb aquella ramiola de vent o amb el cargol albíssim d'aquella ona. Sintetitzar-lo seria domenyar-lo.

Davant del mar, restem aixerreïts. I el mar ens combla de neguit.

V A darreres hores d'aquesta tarda, el vent era a la terra i les ones es feien a la platja.

Ran de sorra, el mar era com un sembrat primerenc. Les ratxes, el tombaven en curves graciosament errívoles i l'aigua de dintre d'elles s'enfosquia. Era com si tremolés el ventre del mar en una esgarripança.

L'horitzó era llarguíssim. A sobre el mar del lluny, corria una faixa negrenca. I entre la faixa i el mar, el cel tenia aquella vaga clàrícia que els grans mestres posaren a l'entorn de les testes de benaventurança.

Allà baix, un galop d'ones que es perseguien, tumultuoses. Blancor d'escuma. De tant en tant se n'alçava una, i era com el dors d'un enorme dufi que eixís.

A ponent, encara fumejaven brases.

Després, ja fosc, a sobre la ciutat el cel molt som, roig i brut.

El remugar del mar feia basarda.

VI Les hores més clares dels dies de Desembre—la mig-diada—són curtes i escaduceres, però inponderablement justes.

Les perspectives s'allarguen a dins l'aire fi i el mar—les ones, ondulacions de goig—és un camí planer i amable.

En aquestes hores, al mar de Barcelona, com a La Tuna i la Costa Brava, la mare de tot és la llum. Els altres elements són secundaris. La sorra de la platja lluu al sol i l'aigua s'arrocega blana, com una pinzellada de vidre fos. Els caires de les coses vibren com un picarol. El cel, ben desambarrat de núvols.

Avui ha pogut guanyar el port aquell bergantí que feia quatre dies que punyia per entrar.

Avui és la Puríssima.

Al caure la tarda, entre fums blaus, encara perduren a llevant uns fils de llum moradencs—gotes de foc dels estels.

Després, la nit fondíssima i blanca com una núvia.

Avui és la Puríssima.

VII Tothom parla de la solitud del mar. Ningú, del marriment que porta la gentada, pintoresca, virolada, agra.

I el mar ho és tot: camí i acabament.

El mar fa companyia. Companyia als que saben la seva dignitat, la seva serietat. Companyia que és conversa, amistat.

VIII El mar, camí innumerable—deia el poeta abans d'ara. El mar, camí innumerable i ubèrrim.

Aquesta sensació, els dies de mal temps, principalment, quan ixen veles de tot arreu. Llavors, Barcelona és com un soplug i les barques, els ànecs que fugen de la mala cara del temps.

En apropar-se un llagut, par que es badin un xic les estenalles del moll per abraçar-lo après més fort. El cor, també s'eixampla.

Passen núvols en doina, blancs i flonjos com borralls de cotó, deixant una ombra esquiva a l'aigua.

Regalimen la vela i la barca, entrant. Ja a jòc tothom, els homes i les coses fumen la joia del cansament.

IX En aquests dematins radiants, fa bo d'ajeure's al sol del marge de les etzevares i veure els camps plennaris i la ciutat clara. De tant en tant passa un burinot, rondinant. O ens distreu el tret alegroï de qualche caçador de pardals o d'oriols.

A sobre la plana, una vaporosa fumera gairebé incolora. I això és el cedaç que passa les garbes de llum. El sol, a terra, un polsim bru. Aixís la plana, és un blatar remorós tot l'any.

Les muntanyes, vagues; el mar, una taca blanca, brunyida i el cel, blanc, gras, del cim del mar. Aquesta és la gradació.

El color, a les feixes, pastós, molsut; la gent del dematí, com les feixes: grogues, rojes, verdes... I el caliu d'un erm sangonent.

A la tarda, tota la muntanya és plena de fressa de paraules alegres. Vénen clares amb el vent.

I va caient la tarda. La posta—el galop dels petits núvols abrussats i la llarga rojor de les muntanyes de ponent. El mar, s'aureola d'una minsa claror rosada. La ciutat, tan alba, ara, un munt informe de croscons de pa. Els carrers, ratlles amb carbonic. La verdor humida dels pins, matinal, s'apaga. El caliu de l'erm és cendra. La ciutat vibra, altre cop. Crement els primers llums, temorecs.

X El sant dia ha sigut una processó de draperies fosques i brutes. La ciutat blanca, ha tingut tot avui un tel d'ombra al damunt.

La blanfícia del vent no ha sigut obstacle perquè pressentíssim el neguit del mar.

A mitjan tarda, ha començat a ploure. Les hores s'han fet llargues, enervants.

Tot primer, el vent feia dansar les garbes de pluja torcent-les, oblíquies a terra. Després, ja no hi ha frisança al fustam de portes i

finestres—tot ha sigut una gassa groguenca.

Aquesta nit, els homes que dormen a sota la coberta dels vaixells sentiran la dolor de les gotes de pluja enjogaçades i burletes.

XI Ha plogut dos dies. Als camps ja hi ha saó per la sembra. Ens ho diu el mar—adés de color

de cendra, ara llugerament tèrbol,—una mica cansat de fer bambolles.

La pluja s'ha anat acabant, acabant... Hi ha hagut un gran silenci. Després, tot llúia al sol pàl·lid.

El cel, ha restat ennuvolat de blanc i rosa.

JOSEP PLA.

Santa Llúcia.—MCMXVII.

De la vida, del Teatre i de l'optimisme

Hem gustat la fruita de l'arbre de múltiples branques que es diu arbre del coneixement de la vida, assolidor del jutjament suprem, modificador per l'escena. Bells fruits polits de les branques ja velles d'experiència, coneixement o intuïció. I ens han deixat a la boca un regust d'amargor. Amargor de l'esguard davant l'úlcer a descoberta, no tapada després pel mantell de la fructuosa visió de l'optimisme. La vida grollera s'ha venjat dels seus descobridors i acusadors envolcallant-los de la seva sutza baba. I així veiem l'obra d'aquests desenrotllar-se dintre les convencions d'aquella i després del desconsolador assoliment de la inutilitat d'una societat massa perfectament imperfecta. I en l'ambient sura la fortor de tragèdia en tots els desenllaços; en els moments culminants són de negació desesperant les resolucions del problema. I sembla dir l'autor:—Us mostre el mal però no puc donar-vos el medi d'aturar-lo i la part sana que jo vull salvar se us mostrarà a l'esperit menjada per ell.—I és el desolador espectacle de l'arbitrarietat en l'acció però no en la

realització de l'ideal. Sembla que aquest sigui el d'ésser només que placa fotogràfica. És lliçó d'història i forma decadents. L'autor deixa que el públic per sí mateix cerqui la reforma, la filosofia de la lliçó de la vida. No hi veiem la presentació d'un ideal sinó la transmissió del fàstic de la pròpia visió. Això des de la furiosa acometivitat passional del drama fins a la ridiculització per la farsa. La qual cosa fa que l'espectador digui:—Sí, és cert aquest mal; no menys certa és la bellesa de la meua vida fútil però d'una inconsistència mandrosa, d'una lassitud tediosa de comoditat. I del pessimista desconort d'un home que hi veu clar en treuen l'optimisme que fa viure el convencionalisme.

El fruit consumit ens deixa aclairats amb la tràgica continuació del cranc que és irremeiable. Ditem de la possibilitat de l'optimisme sense la clara visió de la vida reformada.

Pensem que cal molt que l'arbre del teatre fruiti ideals realitzats de nova vida per l'optimisme de joventut.

JOSEP A. VANDELLÓS.

POESIA CATALANA

Éreu perduda dins el bosc espès...

Éreu perduda dins el bosc espès
i no trobàveu guiador indici
que conduís al viarany propici
on s'abscondia el benestar promès.

En l'aigua clara, com mirall estès,
la vostra faç amb torbador defici
tan fixament miràveu, que d'inici
jo romaní de l'engany sorprès.

Mes ja posat en el cimal august
on bé l'amor pot aplacar l'orgull
del vostre nom que el meu daler recull,
no he vacilat, per tal de dar-vos gust,
en abaixar mon front fins vostra mà
i aixís el beire de l'amor gustà.

Pluja de Maig, fecunda

Amiga: en altre temps, quan la ventada
feia cruixir les branques i empenyia
el balcó de ta cambra solitària;
a la claror somorta del cap-vespre
que reflectia groga en la façana
d'un temple abandonat, guaita feréstec
que decorava la deserta plaça,
en la penumbra de la cambra pia
et veia recollida i consirosa
resant devotament el pare-nostre.
Potser també, confusa i esverada,
pensaves un moment en l'amor nostre
i en braços de les ombres t'adormies.
Mes ara, amiga, un nou amor ens munta
amb la saba novella de la vida:
el vent s'atura en l'ufanor dels arbres
i escampa les olors de primavera.
La cambra tens oberta a tots els aires,
perfumada de roses, i delícia
és la fió ubriagant de la presència.
Avui plovia quan a la finestra
treia el cap, per mirar la formosura
del teu rostre gentil; l'aigua sonora
queia damunt les coses, i es desfeia
en mil gràcils joiells de pedreria.
Les altes potestats que presideixen
nostre viure, plaent a les deesses,
posant en joc llurs ignorats capricis,
han estès entre ambdós una cortina:

pluja santa de Maig, que vivifica
pròdigament la terra freturosa.
Lloem el càstic de les benamades
jovençanes d'amor, i sigui digne
nostre comportament de recompensa.
Jo en tant, amor, per esmersar les hores
en lloar a les gràcies i a les muses,
he probat de rimar en recordança
de la tarda d'avui, aquestes ratlles
que et faig present amb humilitat, amiga,
posant-hi un bes per tes rosades galtes.

Via lluminosa, ara...

Via lluminosa, ara;
tràfec esverat i sord.
Quin ritme guia la clara
intensitat d'aquest chor?
Chor de les múltiples veus
que mana la voluntat
alta i suprema dels déus.
Salut, deessa pròdiga
amant de les ciutats:
de tu reben l'impuls les gentes
en el treball pesat
o el caminar lleuger;
tu combines el trànsit
inconscient del carrer
lligant els moviments
per un més alt voler,
i fas una harmonia dels extrems,
i fas dansar el temps.

RAMON DE CURELL.

POESIA GALLEGA

Fa poc sojornaren entre nosaltres, els homes selectes de la Galícia nova, i El Camí, guiat d'un ideal de imperialisme, i havent volença d'un extrenyament de vincles de l'ànima catalana i la galaica, amb l'inserció d'unes estrofes d'En Valcàrcel, qui forma amb En Ribalta i el pulcre Cabanillas una trilogia fecunda de poetes, dona la fermança de la seva aspiració patriòtica:

* * *

¿Ves aquíl verme que està
n-unha folla de roseira
piniscando? Ha rematar
co-a folla a sua sostenza,
e ten de cair ô chan;
pro estonces en volvoreta
trocaráse pra tēr aás
e baixo do sol ser meiga
frolina pol-o azul ar.

Ansí eu, ¡na dona reinal
teño a vida de acabar,
cando, verme sin sostenza,
caía da roseira ô chan,
¡dende os soños caía á terral,
pra baixo de Dios tēr aás
e, como unha volvoreta
pol-o infinito voar.

Ña dona: che non esquenza
que inda estonces tī serás
unha diviña roseira
onde se ten de pousar
o verme da miña pena,
nādo de te non ver máis,
pra trocarse en volvoreta
no ten amor á pensar!!

ANTONIO VALCÁRCEL.

LLETRES CASTELLANES

Avui que és una fórmula de patriotisme tot ço que sigui treballar per a la mútua comprensió d'uns amb altres en terres d'Espanya, judiquem oportú dedicar *normalment* una secció de la Revista a l'estudi i al comentari de la literatura castellana.

Davant de la Unitat d'Europa, que prediquen amb eficàcia alguns selectes, i com a derivació de la mateixa, voldríem que sorgís en l'esfera de l'intel·lecte la Unitat d'Ibèria, fermança del Futur Imperi.

Interès, estudi, comprensió, desitgem per a l'obra catalana. Simpatia, coneixement, amor, demanem per l'obra dels germans, encaminant les tasques a la fi ideal sintetitzada per una paraula: COMPENETRACIÓ.

La lírica actual

Després de les veus lluminoses i armòniques de Valle-Inclán i de Rubén Darío, dues tendències ben diferenciades anaven perfilant-se en la lírica castellana de principis de segle. Hi havia poetes (Marquina, Villaespesa) fills immediats del Romanticisme del XIX, que deixant vol lliure a la imaginació ritmaven en dèbils estrofes els motius de la decadència castellana, oferint-nos daurats oripells. No estimaven ni estudiaven els clàssics (parlo d'aquells que avui *encara ho son*); tot per a ells radicava en la màgia musical de la paraula i escudant-se en la sonoritat esplendorosa de la llengua dissimulaven llur inconsistència.

N'hi havia d'altres que donant tot el valor a les novíssimes aportacions, escollien dels segles d'or els seus dilectes, prenent mestratge dels que seran eterns. Entre aquests últims, vinguts a les lletres immediatament després de la *generació del 98* i al·lisonats per ella, que anava treballant vers un delli-berat renaixement de la literatura, ningú més *nostre* que Juan Ramón Jiménez i Antonio Machado.

L'un és el poeta dels sentiments; l'altre de terres i paisatges. El primer d'ells va nèixer l'any 1881 i avui ja porta publicats més llibres que no pas anys compta, gairebé tots de versos. I les poques obres que té escrites en prosa presenten també mants caràcters poètics, ço que completa integralment sa personalitat.

Una tristesa fina, una malinconia delicada, acompanya constantment, com un sentiment incurable, la seva poesia. Canta figures arbitràries de dona, perdudes en el passat dels seus records, de les quals en sentirà el poeta sempre aquella olor distinta que deixava en l'aire cada una d'elles, com una diferenta flor. La sensació que a lo llarg dels seus llibres ens ha anat produïnt és aquesta de sentir el perfum que, intentant sobreviure, han deixat unes roses que ja no existeixen.

La vida, pel poeta, és un etern motiu sentimental. Perxò són prou per a que enlairi el cant la música d'una font amagada i el sol daurat i pàl·lid d'un dia d'hivern i la suavi-

tat d'una dona que passa, deixant en l'espai una estela de gràcia.

La freqüència en la repetició dels motius que l'inspiren el farien semblar amanerat i l'ús preferent de les estrofes assonants el farien monòton. Però sa veu ingènua porta el secret de la bellesa precisament en la continuïtat, com l'aigua pura de la font que canta, eternament, la mateixa cançó.

De entre els seus versos senyalariem com més característics els dels llibres *La Soledad sonora*, *Pastorales*, *Melancolía* i *Laberinto*. De les obres en prosa *Platero y yo*.

Ha traduït al castellà les vides de Bethoven, Miquel Angel i Tolstoy, escrites per Romain Rolland.

* * *

A fi de segle comença a escriure també Antonio Machado, nat de l'any 1875.

La naturalesa, que no havien sentit els romàntics castellans, té en ell el seu més delicat poeta, que, dins d'aquest aspecte, assoleix perfecta plenitud. I gairebé diriem que quan d'ell s'aparta son cant devé adotzenat i decaïgut.

Ningú abans d'ell era arribat a un tan alt desenrotlle del sentit del paisatge. Ningú com ell té el dò de la ràpida i minuciosa descripció.

La característica del poeta és la objectivitat en donar l'esperit del paisatge, en el que hi vibra el seu propi esperit.

L'espectacle del riu argentat, ovirat entre els pollancres de la riba, les albes blanques daurades de sol, que tenen dates i inicials en els troncs; els caminets de la

muntanya, que divaguen i es perden; la parella de bous llaurant el camp magestuosament, amunt i avall, pesats i pausats; les flors silvestres i els insectes, laboriosos diminutament... Això és l'ànima dels versos del poeta, això emociona al contemplador de les belleses rústiques i delecta i *fa sentir* al lector. I això hi ha plenament en *Campos de Castilla*, el més representatiu dels llibres del poeta i, dintre d'ell, especialment en els petits poemes de *Campos de Soria*.

Comprensió i amor s'hi veu en tota l'obra del poeta. Comprensió i amor de la naturalesa, que si hi volguéssim trobar antecedents hauriem d'enlairar-nos a la *Epístola de Fabio a Anfriso* i a les *Eglogues* de Garcilaso.

L'intensitat d'evocació alhora que la bellesa de la forma—malgrat l'ésser el poeta insensible a les formes—fan de *Campos de Soria* una de les més subtils meravelles de la lírica castellana moderna, que valent-se de la minuciosa observació de la realitat ha creat un pur idealisme.

L'obra d'aquest poeta és ben escassa. Tant, que ha sigut possible publicar ses *Poestas completas* en un sol volum, aparegut suara dintre la col·lecció de la *Residencia de Estudiantes*. La casa editorial Calleja li ha destinat també una antologia, dintre la sèrie que amb tan acert ve donant a l'estampa.

* * *

Poeta clàssic amb veu de modern, assabentat de les últimes innovacions poètiques: això diriem de Joaquín Montañer, més conegut

de la actual joventut catalana que els dos anteriors per haver conviscut llargament amb els nostres escriptors i artistes.

Cinc llibres de versos porta ja publicats: *Cantos*, *Sonetos y Canciones*, *Juan Parfán*, *Primer libro de Odas* i *Poemas inmediatos*. D'ells els dos últims acusen la seva forta personalitat; els anteriors son versos imprecisos, escrits en la primera joventut.

El *Primer libro de Odas* fou escrit, segons diu son autor, en ocasió de fer una detinguda revisió dels clàssics: «Al estudio de sus obras dedicó el poeta más tiempo del que podía disponer, y ha llegado al convencimiento de que las profundizó y catalogó en su espíritu con bastante precisión i fijeza». Directament influenciat, nascut d'aquell estudi, és el llibre citat.

Perxò cada moment acusa les característiques dels escriptors que més contribuïren a sa formació literària: l'amor al camp de Garcilaso, la serenitat en el càntic de Luis de León, la expressió dolorida de Jorge Manrique, la puresa d'afectes de Juan de la Cruz.

Poeta de bon gust, assimila les perfeccions dels grans models. Elegant en la forma, íntim dintre la rica exteriorització del pensament.

Algunes de les poesies que formen el llibre resistirien la digna comparança amb les d'aquells grans lírics. És clar que el resultat que dic, per falta d'ambient propi, el logra l'escriptor amb perjudici de l'originalitat. El poeta, però, temps després rectifica i sanament s'orienta vers una meritòria evo-

lució. I en el llibre següent, alligonat de l'experiència i captivat de la sinceritat, el poeta es renova.

Poemas inmediatos és ja ben diferent dels llibres anteriors, car el poeta arriba en ell a la maturitat. Canta el seu temps amb les paraules noves, singularment en la forta i sentida evocació de *Las Heroicas*, el crit més noble que en vers castellà comentant la Gran Guerra s'ha deixat sentir.

Son breus poemes que en poques ratlles donen una visió integral: hom hi veslluma l'ombra de lo tràgic, planant damunt el cant immutable, tranquil amb els supremes designis del Destí.

Aquí hi tenim el veritable, el fort poeta. Davant de totes les fatalitats, pel damunt d'elles, tot i no sent-ne alliberat, vibra el seu cor i el seu front pensa. Podriem fer-li un retrat arbitrari, d'aquells dilectes al poeta: sobre un fons bèl·lic de gravat francès la figura austera, seria noble i elegant. Amb els ulls oberts a la visió, avesats en la contemplació de llunyanies, amb el front circumdat de lluminositats, amb els llavis un xic separats en actitud de donar a l'aire les paraules... Aquesta és la *posició* de Joaquín Montaner en els cants elevats de *Las Heroicas*, que estimem més que cap altre de les seves obres.

L'inspiració i la tècnica arriben en ella a plenitud. I per ella espereu d'aquest jove poeta un successiu enriquiment de la lírica castellana.

Ultra la citada influència dels clàssics, les de Rubén Darío i alguns poetes catalans de Maragall

ençà, en la seva particular modalitat son ben determinades.

Ha escrit per al teatre *El ilustre Don Beltrán* i *La honra de los muertos*, drames poètics. Actual-

ment es dedica a treballs periodístics i dona a l'llum una selecta antologia castellana dedicada als nens, que publica la *Editorial Muntanola* en petits i acurats volumets.

MANUEL GIRAL D'ARQUER.

MA FILLA BERNARDETA

DE FRANCIS JAMES

(FRAGMENTS)

L'ànima de la casa

El vell mur ja no s'evapora al sol. Plou damunt l'escala trencada. El martell de la porta espessa és petit. Truqueu, si en la nit us hi trobèssiu. Un cop oberta la porta, veureu l'ànima de la casa sobre el canapé que acaricia la claror del foc: Bernardeta.

Acosteu-vos. La petita dorm i té l'aire d'un ou de formiga. El bon Déu l'ha encesa com una petita llàntia que il·lumina aquest paper on escric aquest nom: Bernardeta.

Ta besàvia Antonieta

Passà la mar mantes voltes, de les Antilles a França i de França a les Antilles on va morir en tocar terra, com una onada que gemega i s'esborra.

Sa fesomia és absent i no roman d'ella altra cosa sinó un poc de coral i de seda i dos raïms d'or que tremolaven en les seves orelles.

Ta besàvia Eleonor

Era plena de dignitat, de bondat i de dolor. Jo veig novament el dol dels seus ulls, el dol dels seus vestits i el dol dels seus rosaris, els grans dels quals semblaven formar

part d'ella mateixa i haver madurat entre els seus dits. Sa cambra, on em guardava algunes pastilles de regalèssia, era tan plena d'ombra que s'hi endevinava la presència de la santa dòna sols per la blancor dels seus cabells.

Passava una part de la seva vida agenollada davant d'un Crucifix esgrogueït.

Devegades estava en plena llum, de cara al Santíssim Sagrament exposat, però totduna el seu front queia novament entre les mans.

Diumenge de Rams

Ta mare es dol de que no pogués aguantar una branca de llorer beneït d'on penjen ous de sucre, dolços i nous daurades. Tu no enlaïres al Senyor sinó les teves dues mans nues, separades de les munyegues rodones per un plec fi com un fil de seda al qual no hi ha cap cosa penjada.

Primera primavera

Has entrat de cinc dies ençà en la teva primera primavera. Quan jo era adolescent amava amb tota l'ànima aquesta època en que florien els meus ensomnis amb la rosa

del camp, la gavarrera i l'anèmona selvatge. Vibrava com un rusc i em nodria d'avenir. Hi havia un banc dins un bosquet... I les noies que havia seguit estiraven darrera d'elles les portes pesants, que es tornaven a tancar sobre els seus ulls adulats, interrogants i líquids. Les plujes fines damunt la pols feien bona flaira. O mon cor, qui vas ésser llargament balandrejat com el branquilló de la bardissa que hom toca corrent, què feies d'aquells tresors vivents, abscon-

dots dins de tu com les dormilegues en la seva casa?

Mon cor respon: veusaquí ço que he fet d'aquelles impressions de primavera: les he madurades en secret per tal que prenguessin una forma. De les colors de la rosa del camp, de la gavarrera i de l'anèmona selvatge, del cant dels ocells del bosc, de la misteriosa naixença de l'amor, de les lleugeres llàgrimes de la pluja damunt la terra i del balançament de les branques he pastat Bernardeta.

M. M., trad.

LLIBRES

Biografia de D. Enric Prat de la Riba.—Martí Esteve.—Quaderns d'Estudi.—Vol. I : Any III.

«El Catalanisme era una Elegia; l'Enric Prat de la Riba va convertir-lo en una Tasca. Sembla, doncs, cosa de dret, que a la memòria del mort il·lustre portem també una proba Tasca, i no simplement la gràcia d'una Elegia.»

Glossant les paraules d'El Guaita, preludi molt útil de cada Quadern d'Estudi, gosarem afirmar que aquesta *proba Tasca* ens la dona en Martí Esteve amb la biografia suara apareguda.

L'homenatge que totes les publicacions nostres tributaren per la bona memòria del Mestre fou palpable demostració de la tasca imposada pels respectius redactors en la recerca dels nombrosos originals firmats per reconegudes intel·ligències les quals ens presentaren a Prat de la Riba en ses

diverses funcions d'home públic, filòsof, publicista, pare de família...

Mes fent una revisió de totes aquestes publicacions, no trobarem en elles cap valor positiva d'eficàcia en el dia aquell en que la mà experta d'un futur historiador volgués presentar a Prat de la Riba de cara a tota l'Europa com un símbol de la Catalunya activa.

Per al desenrotllament biogràfic del seu estudi en Martí Esteve ha begut en fonts directes i, fornit amb una documentació extraordinària, ha prescindit de la cultura per referències, denotant el seu estudi la fonda veneració de que l'obra està penetrada per part de l'estudiós narrador d'aquesta biografia. Està escrita amb una gran profusió detallista i amb gran riquesa anecdòtica, principalment en la part que fa referència a la infantesa del Mestre, la qual cosa afavoreix la seva amenitat. Mireu com parla de la seva educació d'infant:

«L'escola tenia estatge en la que és avui Casa de la Vila de Castellersol. En els pocs anys d'assistir-hi en Prat infant, tres mesos n'hagueren cura; de l'un a l'altre no hi havia més diferencia que la del propi temperament i les naturals aptituds de cadascú d'ells. El darrerament tingut i per més llarc temps, nomia Pere Esteve, el qual si pels altres petits deixebles s'havia guanyada fama de sever, per l'Enric de Can Padrós servava un singular afecte, fruit de la seva aplicació.»

De tots modos, amb tot i concedir gràcia narrativa a aquests primers capítols, la curiositat es fa insistent i pregona en penetrar la part aquella en que en Prat de la Riba es mostra un home representatiu amb totes les embrionàries aptituds que en fruitar el dignificaren com seny ordenador.

L'estil es sobri; exagerant la frase en aquest concepte, diríem que es *biogràfic*, entenguis la significació del mot: diu ço que ha de dir, precisa justament i fa de la precisió una gràcia elegant.

La concisió de l'estil exclueix la ostentació doctrinal palesada per Lord Macaulay en biografar dogmàticament les figures de John Hampden, Robert Walpole...

Poca cosa en podriem dir més. Pecariem de vaguetat en dir que és *acabada* aquesta biografia; car això, s'ha dit de mants treballs biogràfics que no es poden presentar com a models. El que sí direm és que tothom qui vulgui intimar amb la vida del Mestre, que nosaltres revisquem en llegir el volum pri-

mer del terç any de publicació dels Quaderns d'Estudi, deurà forçosament d'adreçar-se a la lectura de l'obra d'En Martí Esteve.

I no és poc poder afirmar la tal cosa.

RAFEL TOBELLÀ.

Ciutat, 15 de Desembre de 1917.

* *

J. M. López-Picó : «Escriptors estrangers contemporanis.» — Col·lecció Minerva (vol. XXIII).

Confessem adavançadament que molts dels escriptors dels quals En López-Picó ens ofrena la sensibilitat, tan ben garbellada per la mesura serena dels seus dictats d'intensitat epigramàtica, algú temps enrrera, gairebé no els coneixiem. Al menys no els havíem entès. Però el director de *La Revista* acollia ço que ens deien els escriptors, creadors de la generació nostra, i amb ell els acabàvem de veure d'altra faïç. I En López-Picó, fixe l'esguard en l'actual conflagració del món, després en sel·leccionava els més representatius.

D'aquesta sel·lecció n'és fruit el llibret interessantíssim de la col·lecció Minerva (vol. XXIII). No podia aplegar-se en altre lloc.

Considerem primerament la valor d'aquest llibret, essencialment *educativa*, clàssica, definitiva malgrat els límits que marquen les 32 planes. Avorrim ja per sempre els *dilettantismes*. Quina impressió d'*intensitat pràctica* i d'alliverament de cosa externa sentim ara, quan llegim En Barrés, per exemple, «el que ens fa sentir la necessitat de la França», aquell Barrés

i aquella França a la qual pertany la *mestria de vida*, i aquell Barrés, aquell home que amb el nacionalisme tradicionalista, havia penetrat dins l'esperit de la seva nació: «C'est par la méditation intérieure et par l'analyse que j'ai vu la terre et les morts, c'est à dir, la patrie, faisant le fondement de la personnalité, formant et alimentant notre individu», i més enllà, aquell Barrés de «Les traits éternels de la France». Amb quin altre sentit judicarem ara D'Annunzio, per exemple, malgrat el canvi que insensiblement sentiem en llegir-lo novament. I en la majoria dels escriptors, com els anem fent imprescindiblement nostres amb aquest llibret!

López-Picó ens mostra tota la seva forta individualitat, però ara fins ens atrevirem a dir—potser és il·lusió d'identitat d'orientacions—que ço que ell ha dit no podria dir-se d'altra manera, o en altres paraules, que nosaltres hauriem dit el mateix. Naturalment que el cas és dir-ho. I això solament pot fer-ho un escriptor com En López-Picó. Retrobem altra vegada una valor educativa i serena. Demés, nosaltres, havíem vist literatura estrangera mitjançant la glossa, d'una valor ascendent i constructiva. Amb la crítica esquemàtica d'En López—glossa, però dels temps literaris actuals en certa manera—veiem els escriptors contemporanis, d'una guisa definitiva, i sota un judici indestructible. Per això ens plau coincidir. No és possible ja tornar enrera. Aquest llibre tan reduït, creiem que és una afirmació definitiva d'Imperialisme.

I situant-nos en un lloc més plebeu, direm que per a l'espectador que vulgui seguir les palpitations literaries que s'esdevenen—d'atenció necessària per a un poble que vulgui viure els corrents mundials—el llibre d'En López-Picó li serà un avenç necessari. I per aquell vianant al qual les feines casolanes no permetin deturar-se en les energies del pensament i que incidentalment es fixi en aquest llibret, no li caldrà cap esforç per a veure l'actuació fructífera d'aquesta crítica—compari's amb la acadèmica! (Georg Brandés ens apareixerà, per exemple, símbol d'exemplaritat pels catalans. Ben lluny de la concepció estreta d'un deixeble d'En Renan, com ens el presentava la crítica de bona erudició)—d'aquesta crítica que ensenyarà als estrangers que Catalunya no és d'aquell país pintoresc que no sent calor ni fret pels esdeveniments que afecten a tota l'humanitat. En el llibret d'En López-Picó ens plau veure una afirmació serena de la nostra sensibilitat nacional.

A. TORRENTS.

Vilanova, 25-xii-17.

* * *

«Clarianes». Poesies d'En Joan Ramis Ayreflor.—Mallorca, MCMVII.

Un nou poeta s'ajunta al nodrit esbart de la lluminosa Mallorca. Mantes voltes ens havien delectat els trovadors de l'illa per la seva valor genuïna i caracteritzadora, i els versos del llibre novell ens fan gustar un caire inèdit. Suara

En Miquel Ferrà en *Cançó d'ahir* ens ofrenava unes formoses estrofes regalimant claror i clapades de bells conceptes i equilibrades imatges, i avui En Ramis glossa un alt sentit de la vida, on l'esperit pot mantindre's més pur. S'endinsa, rublert d'una viva unció, en els misteris de l'Esglesia que halenats del seu intel·lecte devenen rítmics, traspuant emoció. Amb una sensibilitat rica i acurada, torna resplendentes les commemoracions de diades rutilants i jorns d'apesarament, qui prenen en ses estances una vibració insospitada, tot per ésser una devoció acendrada la menadora de llurs sensacions. Llei i norma genèrica és en poesia, el caldre d'un intimament pregò amb ço que és rima, per a generar poemes que s'arrelin en el temps i hagin la veneració de les generacions de l'esdevenidor. I ço que formulem d'una faïç ben abstracte, s'acompleix en l'autor de *Clarianes*.

Ha capít que el poeta qui canti la Natura té el freturament de compenetrar-s'hi gairebé panteísticament, de que sia ressó de tots els seus flaires i sonoritats, del seu silenci i pantejament, i quan és tot sadoll de la emotivitat fonda i asserenada, vacil·lant com la vaguetat d'una impressió, anhela els mots selectes i pròdigs del vers, per a que ço que ha bategat en son esperit, devingui harmonia. I aquest poeta mallorquí ha deambulat pels chors silenciosos en l'hora morent i en sentir llur pupil·la penetrant, ha brollat clara i sonora la paraula venusta. Passa el llindar dels temples, en l'instant que els fidels com-

pungits diuen la pregaria al Jesús occit i se sent tot embaumat de l'encens sacre i del plor de l'orga i davall les voltes espaioses uns mots d'abrandat misticisme son garbellats en sos dintres. I d'aquesta guisa, ses estrofes copsen, la sensació consirosa que se li deixonda en veurer la palidesa augusta del Crist jaent i el persistent gemec de la mare acorada, i la batallada elegíaca fendint l'agrisat moment, i quan les campanes branden joioses, entona un lluminós himne.

Boi totes les poesies religioses, d'un regust tan obertament franciscà, són d'una ben equilibrada formosor, tenint més relleu, però, les que porten per títol *A la Mare de Deu d'Agost*, *Romiatge de Sant Bernat*, *El chor abandonat*, i per damunt de totes és gonflada de bellesa i sentiment *La cabellera de Maria Magdalena*, qui dona una radiant visió d'aquella cabellera densa i de nit, tormentada de frissaments mondanals i que ungidada de la gràcia torna embaumada de santedat:

Ta cabellera onejanta,
que al frec de Crist te feu santa,
sobre'l món,
ara degota exultada
i una flaire regalada
hi difón.

Hi ha en la obra quelques versos on es descabdella sa subjectivitat, que no tenen, però, l'elevació poètica de ço que és essencialment propi d'En Ramis, llur aroma franciscà. Malgrat d'això, s'hi inserta una poesia de tan pregón sentiment i pulcra paraula, que ella sola li guanya la qualificació de fortíssim

poeta. De ses estrofes, són d'una fonda emoció, aquelles:

De la mort esglaiadora
vull sentir el fre de gel
en ma hora redemptora
plena d'engunia i anhel.
Sobre la carn estremida,
eixa carn de pecador,
vull sentir, quan sia ungida,
l'oli purificador.

De cada nou llibre de versos
n'havem un plaement intens, car
nostre verb acreix de mots arreco-
nats en les enesprades muntanyes,
i és més viva aquesta joia, en assa-
bentar-nos de que un rimador de
la Catalunya gran, sent vibrar son
esperit a l'unissó de l'ànima nos-
trada.

JOAN VIDAL SALVÓ.

DIEM:

Que la força espiritual del nostre treball divers, pervé de la nostra primera i fonamental afirmació nacionalista.

* * *

Per a la joventut: A la claror del nou dia no es recorda la pregonitat de la nit passada ni la cridòria de la llum incerta. Endavant sempre es forja la nova tesitura que amb fortituts nostrades no ha de veure mai la posta.

* * *

Per aquells vianants d'*afers pràctics* que fan nacionalisme sense haver-ne esment, oposariem nosaltres la nostra consciència ascendent de governació d'Estat.

* * *

Nosaltres voldriem que tothom publicament hagués de dir: Diem; així poc a poc potser s'avençaria en el concepte individual de ciutadania i nacionalitat, i així la sinceritat individual seria ungida d'un sentit més litúrgic i eficaç.

* * *

Per aquelles ànimes de bona fe que creuen com a única solució el

conservadurisme que serveix de llur apogeu individual d'idees, mostrariem nosaltres la valor escèptica d'un *moment etern*.

Confiem en la eficàcia suprema del camí (demés del nostre costum històric).

* * *

Dir les palpitations que s'esdevenen d'una espiritualitat nacional és signe de vigoria.

Dir nous camins—esguardant la via feta—però dins la ruta ferma i conscient que l'esperit nacional assenyale, és signe de més fortes energies.

* * *

Lloem el màxim d'instrucció individual i en totes tendències i escoles per tal que la forma d'instrucció tingui sentors de nacionalitat. No hi creiem en la llibertat nua. La volem habillada amb ropatges nostres.

* * *

Direm moltes coses *ja dites*. Creiem que amb nova repetició s'obté eficàcia en la consciència del poble ensopit.